

2021-04-30

Havs- och Vattenmyndigheten
havochvatten@havochvatten.se

Förslag till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön.

Vattenrådet för Bohuskusten (VRBK) är en ideell förening som är öppen för kommuner, företag, föreningar och enskilda privatpersoner som vill vara med och samverka för att vattenresursen i Bohuslän vårdas och utvecklas på ett hållbart sätt. VRBK är en *vattenorganisation* såsom definieras i vattenförvaltningen. VRBK skall utgöra den sammanslutning som samverkar med Vattenmyndigheten för Västerhavet för den marina miljön i vårt geografiska område. Ett av föreningens stadgade syften är, efter avhörande av medlemmarnas synpunkter, *svara på* vattenmyndigheters remitterade samråd i förvaltningsplaner, åtgärdsprogram, miljö kvalitetsnormer och andra regeljusteringar.

Vattenmyndigheten för Västerhavet (Länsstyrelsen i Västra Götaland) utser kontaktpersoner till vattenråden. I VRBK adjungeras kontaktpersonen att närvara/delta på föreningens samtliga möten.

Bakgrund och behandlat material

Havs och vattenmyndigheten (HaV) har med den 1 november 2020 publicerat förslag till uppdaterat Åtgärdsprogram för havsmiljön (ÅPH) och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning samt underlagsmaterial (indikatorer för miljö kvalitetsnormer och konsekvensanalys).

Förslaget presenterar 15 nya åtgärder (ÅPH 46-60) samt 7 åtgärder som modifierats och 25 åtgärder som kvarstår oförändrade (från åtgärdsprogrammet som beslutades 2015).

Havsmiljödirektivet är miljöpelaren i EU:s integrerade havspolitik och hänvisar till många andra politikområden och internationella överenskommelser. Syftet är att nå eller fortsätta upprätthålla en god miljöstatus i Europas hav. Havsmiljödirektivet skapar en ram för en hållbar användning av våra hav och ska bidra till samstämmighet mellan olika politikområden, överenskommelser och lagstiftningsåtgärder och säkerställa integrering av miljöhänsyn i dessa. För att genomföra havsmiljödirektivet ska en *marin strategi* som består av flera steg tas fram av varje medlemsland.

De uppdaterade åtgärdsprogrammet utgör del av *Marin strategi för Nordsjön och Östersjön* som Sverige tagit fram. ÅPH är den sista delen i den marina strategin enligt havsmiljöförordningen och riktar sig till myndigheter och kommuner. ÅPH bygger i sin tur på den inledande bedömningen av miljö tillståndet i svensk havsmiljö samt genomförd kostnads- och nyttoanalys. Bedömningen av miljö tillståndet bygger på riktade analyser och forskningsinsatser samt miljöövervakningsprogram enligt myndighetens förvaltningscykel för havsmiljön. Huvudsyfte med ÅPH är att miljö kvalitetsnormerna (MKN) med indikatorer i HaVs föreskrifter (HVMFS 2012:18) ska kunna följas.

HaV har under remisstiden (delvis) samordnat samrådet med Vattenmyndigheternas samråd (för förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer 2021-2027). HaV och VM höll tillsammans flera digitala samrådsmöten under januari-mars 2021 med olika målgrupper (handläggare, politiker, vattenråd, m fl). VRBK deltog/medverkade på sådant webinarium. På önskemål av Vattenmyndigheten (VM) arrangerade VRBK även ett sådant webinarium (de 28 januari 2021) med extra fokus på kustvattenfrågor och Västerhavet/Bohuslän. Flertalet av våra medlemskommuner samt andra medlemmar deltog i mötet. I nedan synpunkter upprepar vi en del av de frågor synpunkter som framfördes då.

Synpunkter och förslag på utveckling

VRBK tycker att det är positivt att HaV tydligt beskriver sin roll som nationell myndighet med brett mandat över havsmiljöförvaltningen, den gemensamma fiskeripolitiken, havsplaneringen, vattenförvaltningen och arbete med vattenmiljöns biologiska mångfald (arter och naturtyper/habitat/biotoper).

Det är också positivt att HaV genom gap-analys (beskrivs i bilaga 1) identifierat luckor i tidigare och nuvarande ÅPH som behöver överbryggas och täckas in.

Sammantaget tror vi att det bara med ett sådant *havsmiljö-holistiskt* förhållningssätt som åtgärdsarbetet kan leda till kostnadseffektivare nyttjande av gemensamma medel och synergieffekter vid genomförande av både ÅPH och de andra instrument en förvaltande myndighet kan jobba med.

Ett stort antal av åtgärderna riktar sig i första hand till HaV själva att genomföra. Ett flertal andra riktar sig till andra nationella myndigheter (Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Boverket, Transportstyrelsen, Kustbevakningen och MSB-Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Åtgärdsarbete som riktar sig till kommuner, företag och organisationer presenteras mer indirekt i åtgärdsfaktablad. VRBK tror att HaV behöver kommunicera arbete med marina strategin ännu tydligare.

På regional och lokal nivå innebär existensen av ett övergripande åtgärdsprogram (med åtgärdsfaktablad) att det finns viss vägledning för ansökan (och genomförande) av mer praktiska projekt. I SOU 2020:83 *Havet och människan* föreslås inrättande av regional åtgärdssamordning, och på lokal nivå tillsätta åtgärdssamordnare. Den bild av nuläget som beskrivs i ovan SOU angående åtgärdsarbete i havsmiljön delar VRBK. Men vi saknar i detta förslag till ÅPH den helhetsbild som HaV kan bidra med regionalt och lokalt. Så den åtgärd VRBK saknar i förslaget program skulle kunna vara *Inrätta regional och lokal åtgärdssamordning*. Om merparten av förslagen i *Havet och människan* realiserats kommer HaVs roll i miljömålsarbete inom Havsmiljöfrågor väsentligt förtydligas samt miljömålets koppling till Havs och vattenmiljöförvaltningen. Det kommer stärka genomförandemandatet i stora delar av ÅPH.

Vid Bohuskusten finns i dagsläget stor potential att hållbart utveckla våra blå näringar. I ÅPH 11-12, temaområde övergödning, föreslås åtgärder för att stimulera nettoupptag av näringsämnen genom ökad odling av blå fånggrödor och stimulera andra vattenbrukstekniker som inte ökar belastningen. Vi saknar dock helhetssynen att även andra delar i marina näringar stöds i liknande omställning. Det handlar både om full recirkulation från restprodukter i t ex fiske och fiskförädlingsverksamhet men likväl omhändertagande av restresurser i vattenbruk. Det behövs både stödmedel och ändringar av regelverk och översyn av förvaltningens rutiner för att ta vara på denna potential.

Endast en av åtgärderna i programmet ställs direkt till kommunerna. Det är ÅPH 23 inom deskriptor för marint avfall/skräp. Åtgärden kvarstår oförändrad från nu gällande ÅPH. Den kopplar till några av de åtgärder som riktar sig till kommunerna i vattenförvaltningens åtgärdsprogram, framförallt att kommunal fysisk planering skall ta innefatta vattenmiljöplanering, inklusive kommunal avfallshantering. För de kommuner som ingår i Göteborgsregionen (GR), dvs södra Bohuskusten) finns regional avfallsplan (se

Av lokalt (och kommunalt) intresse är ÅPH 29 om att ta fram en samordnad åtgärdsstrategi mot fysisk påverkan och för biologisk återställning i kustvattenmiljön. VRBK medverkade och deltog i seminariet *Fysisk påverkan i svenska kustvatten* som HaV ordnade 15 oktober 2020. Då presenterades projektet med samma namn som pågått 2017-2020. Projektrapporten och alla underlagsmaterial i projektet skulle vara mycket användbart för kommunerna och Länsstyrelsen inom kustzonsplanering och prövning av åtgärder (exploateringar) som kan påverka kustvattenmiljön (t ex inom strandskyddsprövningar). VRBK ser gärna att ÅPH 29 kan utvecklas under kommande programperiod så att kustkommunerna använder underlaget omgående inom fysisk planering och strandskyddsärenden (motivering i prövning), och inte inväntar framtagande av denna samordnade åtgärdsstrategi från nationella myndigheter. Generellt efterlyser våra medlemskommuner ökad dialog med HaV och VM. Kommunerna (ofta miljöhandläggare) sakna information om allt från användbara kunskapsunderlag (ovan projekt/rapport om fysisk påverkan i kusten är bar ett av många sådana exempel. Man efterlyser mer vägledning och stöd vid viktiga avvägningar mellan olika insatser, åtgärder och stöd för beslut.

Kommunerna omfattas också av den modifierande ÄPH 32 om uppföljning. Åtgärden säger att *de myndigheter och kommuner som arbetar med åtgärdsprogrammet (d v s genomför åtgärder) behöver rapportera vilka åtgärder som genomförts och hur dessa påverkar miljö kvalitetsnormerna för havsmiljön.*

VRBK tycker det är viktigt med uppföljning och rapportering i åtgärdsarbetet, men lika viktigt är att sammanställningar av uppföljningen också återkopplas till rapporterande instans. Genom uppföljningen av åtgärder samlar havsförvaltningen nya kunskaper och erfarenheter i arbetet. Åtgärdsarbetet är också en utvecklande och lärandeprocess för alla aktörer i samhället. Konkret åtgärdsarbete är ju att genomföra rätt insatser på rätt sätt och plats för en bättre havsmiljö. Det är alltför ofta lokala organisationer och kommuner saknar information och kunskap för att driva bra åtgärdsprojekt.

VRBK tycker det var ett bra initiativ att försöka samordna dessa båda samrådsremisser i havs- och vattenförvaltning. Dock hade det varit önskvärt om informationsmötena (webinarier) genomfördes ännu tidigare under den 6 månader långa remissperioden. Många kommuner behöver 1-2 månader att förankra sina yttranden (i nämnd/kommunstyrelse/fullmäktige. Då behöver frågeställningarna som uppstår kunna avhandlas tidigare. Det är också omöjligt för ett samordnande vattenråd att samverka materialet mellan kommunerna då information riktad till vattenråden genomfördes i början av mars. Då var flera kommuner redan klara inför politisk förankring. Detta kan förbättras i kommande förvaltningscykel.

VRBK konstaterar slutligen att vattenorganisationer generellt saknas i HaV:s sändlista till denna remiss. Vi vill härigenom uppmana HaV att ta vara på det forum som både vårt och alla kustvattenråden utgör. Vattenmyndigheterna arrangerar årligen *Vattenrådets dag* (dock inställt 2020). Vi tycker HaV (eventuellt tillsammans med berörda vattenmyndigheter/länsstyrelser) regelbundet kunde medverka i motsvarande, men bara med fokus på havsmiljö/kustfrågor – dvs olika teman som kommer ur den marina strategin. VRBK hoppas att HaVs medverkan vid i inledningen nämnda samråds-webinarium 28 januari gav myndigheten lite inblick i kustvattenrådets existens och utvecklingspotential till möjlig samverkansplattform. En utökad samverkan /dialog mellan kustvattenråden och HaV bör stimulera i kommande årens åtgärdsarbete och hämta nya idéer för utveckla åtgärdsprogrammet i kommande havsförvaltningscykel. Det borde också leda till att HaVs arbete blir mer välkänt regionalt och lokalt.

För VRBK-Vattenrådet för Bohuskusten

Ewa Lavett
Ordförande

Bilaga:
VRBK detaljsynpunkter ÄPH remiss enligt mall (exclfil)